

INFORME FINAL DE CONSERVACIÓ RESTAURACIÓ

Autoretrat

Retrat núm. H-10736

CRBMC 14.255

Pintura sobre tela

Direcció de la intervenció: Centre de Restauració de Béns Mobles (CRBMC)

Informe redactat per: Teresa Schreibweis Torrents, Conservadora-restauradora de pintura sobre tela

Data de l'informe: 05 de novembre de 2021

DADES DE LA INTERVENCIÓ

DIRECCIÓ DE LA RESTAURACIÓ CRBMC

COORDINACIÓ: Maite Toneu Puig

RESTAURACIÓ: Teresa Schreibweis Torrents

SERVEIS TECNICOCIENTÍFICS:

Fotografies: Ramon Maroto

Tècniques d'anàlisi: Ricardo Suárez

Anòxia: Pep Paret

ANY DE LA RESTAURACIÓ:

Inici novembre 2021

Final novembre 2021

LLOC: CRBMC

FITXA TÈCNICA: IDENTIFICACIÓ DEL BÉ

NÚM. DE REGISTRE DEL CRBMC: 14.255

CLASSIFICACIÓ GENÈRICA: pintura

MATERIAL / TÈCNICA: Tècnica amb pintura vinílica sobre tela

TÍTOL / TEMA: Autoretrat de l'artista

AUTOR: Lluís Mestre Castellví

DATA / ÈPOCA: segle XX

DIMENSIONS: 173,2 x 100,1 x 2 cm (amb marc)

173,2 x 96,4 x 2 cm (sense marc)

PROCEDÈNCIA: Museu de l'Hospitalet, núm. registre: H-10736

LOCALITZACIÓ: CRBMC, taller 2

DADES TÈCNIQUES

ESTAT DE CONSERVACIÓ: dolent

EXÀMEN ORGANOLÈPTIC

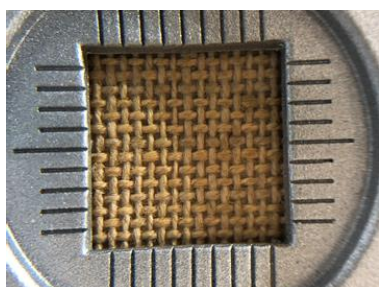
Suport

Tela

La tela té unes dimensions aproximades de 175,2 x 98,4 cm. El teixit de la tela està compost per un tafetà senzill (1:1) amb una trama de 14 (fils horitzontals) x 15 (fils verticals) fils/cm². Els fils presenten una torsió de S. Segurament es tracta de teles de fibres de cotó. La coloració de la tela és d'un beix groguenc. Probablement es tracta d'una tela comercial, comprada ja preparada amb una capa de preparació. El tramat es veu relativament regular, puntualment es pot observar alguna irregularitat en els fils i algun nus. A la zona inferior es troba un tros de tela que està cosida a la banda inferior. La tela està clavada amb gavarrots (diàmetre del cap: 5 mm) al seu bastidor. Es tracta del seu clavat original. A la zona inferior a l'esquerra es troba un número de registre escrit amb bolígraf: *H-10736*.

L'estat de conservació de la tela és regular-dolent. La tela està fràgil i trencadissa. La qualitat del teixit és baixa, la tela té tendència a crear deformacions greus perquè la capa pictòrica crea més tensió que la tela mateixa. A la zona superior es troben dos pedaços, un de més gran al mig i un de més petit a la banda dreta. Tots dos pedaços tenen una taca fosca al seu voltant que segurament és l'excés de cola que van fer servir per aplicar els pedaços. Hi ha un estrip a la tela que ha provocat la tensió del pedaça gran i un estrip petit a la zona inferior causat per un cop. Els gavarrots estan parcialment oxidats i en algun punt han provocat una oxidació de la mateixa tela. Totes les vores estan retallades i desfibrades. Presenta unes taques fosques de brutícia i oxidació. La tela presenta al damunt de la superfície i entre tela i bastidor una greu capa de pols i brutícia acumulada, causat per un mal emmagatzematge.

Detall microscopi de la tela de tafetà

Taques d'oxidació

Taques d'oxidació

Estrip amb pedaça gran

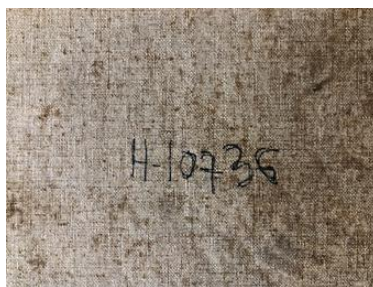
Estrip que ha provocat la tensió del pedaça

Pedaça petit

Taques d'oxidació

Número de registre

Zona del cosit

Bastidor

Pel que fa a la fusta del bastidor, es tracta segurament de fusta de pi enfosquida. Els dos llistons horitzontals fan 96,4 x 6,5 x 2,0 cm i els dos llistons verticals tenen unes mides de 173,2 x 6,5 x 2,0 cm. Es tracta de llistons de fusta, són bisellats (gruix del bastidor banda interna: 1,4 cm) i encaixats amb el sistema d'encaix espanyol. Presenta tres falques, ha perdut una. El bastidor hi ha un travesser horitzontal. El llistó de dalt té un nus, entre llistó dret i travesser hi ha restes d'un adhesiu de paper. Els dos llistons verticals estan retallats (esquerre 2 cops i dreta tres cops) i fixats amb claus.

L'estat de conservació és dolent-ruïnós, ha perdut la seva funcionalitat. A causa dels llistons retallats tot el bastidor ha perdut rigidesa, es mou en tots els encaixos. Això ha provocat un trencament de l'encaix de dalt, esquerra. El muntatge del bastidor no és del tot correcte, els llistons estan torts. El travesser fa tensió perquè està completament corbat. Presenta rascades causades per cops. Hi ha un greu atac biològic en forma de xilòfags. El bastidor presenta brutícia i pols acumulada.

Encaix , nus

Nus, atac biològic en forma de xilòfags

Atac biològic en forma de xilòfags

Restes d'un adhesiu de paper

Encaix amb falques

Muntatge tort

Encaix trencat

Encaix trencat

Llistons tallats

Llistons tallats

Atac biològic en forma de xilòfags

Travesser corbat

Capa de preparació / capa pictòrica

Es tracta d'una capa fina de preparació de color blanc. Segurament es tracta d'una tela comercial que ja venia preparada, també els perímetres presenten preparació molt homogènia.

L'estat de conservació és regular. Hi ha deformacions, clivellat, aixecaments i pèrdua de la capa de preparació. La capa de preparació dels perímetres té una coloració grisa degut a la pols i el pas del temps.

Segons l'anàlisi es tracta d'una pintura amb un aglutinant vinílic. L'artista segurament va utilitzar emulsions viníliques preparades. En la composició predominen els colors verd-marró-negre-taronja. La capa pictòrica presenta gruxos i deixa veure una pinzellada dinàmica.

L'estat de conservació és regular-dolent. Degut a la mala qualitat de la tela hi ha deformacions greus a la banda de dalt i sobretot a la cantonada de la dreta. La superfície pictòrica pateix un greu clivellat que puntualment provoca aixecaments. A varies zones hi ha pèrdua i desgast de la capa pictòrica, però sobretot a la zona de les vores. A la zona del cop, a baix, tocant la firma hi ha petites pèrdues. A tota la superfície pictòrica hi ha pols i brutícia acumulada.

Rascada de color blanc

Pèrdua pictòrica a prop de la firma

Pèrdua pictòrica a prop de la firma

Clivellat i aixecaments

Clivellat i aixecaments

Clivellat i aixecaments

Clivellat i aixecaments

Clivellat i aixecaments

Deformacions de la tela a la zona superior

Capes superficials

La superfície presenta un vernís que, segurament, es va aplicar quan el quadre ja estava muntat al marc. Un cop tret el marc es veu la reserva on el marc tapava la capa pictòrica. Les anàlisis realitzades han donat que l'artista utilitzava dos tipus diferents de vernissos: un vernís nitrocel·lulòsic i un vernís cetònic.

L'estat de conservació és regular, el vernís s'ha engroguit. Hi ha acumulada una capa lleu de brutícia i pols.

Reserva a les vores on el marc tapava la pintura

Brillantor del vernís

Reserva a les vores on el marc tapava la pintura

Marc

La pintura va acompanyada d'un emmarcament que està compost de dos llistons que estan clavats amb claus a la banda esquerra i dreta. Segurament es tracta de fusta de pi enfosquida. Els dos llistons tenen les mides 173,2 x 2 cm. Les fustes tenen un gruix de 1,3 cm.

L'estat de conservació del marc és dolent. Provoquen tensió al bastidor que està en estat molt dèbil. Els llistons presenten rascades i desgast.. Es pot observar una capa de brutícia i pols acumulada.

Aixecaments i pèrdua matèrica

Aixecaments i pèrdua matèrica

Fissura provocada per un nus

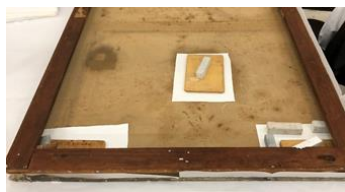
PROPOSTA INTERVENCIÓ

GENERAL	Tractament d'anòxia. Documentació fotogràfica. Anàlisi i diagnosi. Informe final de la intervenció.
BASTIDOR	Neteja mecànica i química de la fusta del bastidor. Eliminació dels claus que clavaven el marc al bastidor i han quedat clavats al bastidor. Muntatge d'un sistema de fixació de les falques perquè no caiguin i danyin la tela.
TELA	Neteja mecànica del suport de tela. Aplanat de les vores de la tela arrugades amb calor i humidificació controlada. Minimització de les deformacions de la tela mitjançant aplanament i humidificació controlada de la tela. No es descarta desclavar puntualment la tela del bastidor per a poder tensar la tela on calgui. Consolidació de la tela: tractament de l'estrip seguint el criteri de la mínima intervenció amb el sistema de la microcirurgia tèxtil. Protecció de la tela a la zona de l'estrip a la vora. Presentació del revers: protecció dels revers mitjançant l'aplicació de tela sintètica de polietilè d'alta densitat o d'un altre sistema similar.
CAPA PREPARACIÓ CAPA PICTÒRICA	Fixació de la capa pictòrica i preparació a les zones de despreniment (micropèrdues a la zona del marc). No es descarta realitzar fixacions preventives. Neteja mecànica de la capa pictòrica. Neteja de la superfície de la policromia amb un sistema aquós, mitjançant el control del pH i la concentració iònica. Es minimitzarà la difusió i retenció de la humitat. Si es veu necessari anivellament de les llacunes amb massilles de reintegració. Es controlarà la idoneïtat estructural de les mateixes respecte a la capa de preparació original. Sistema de presentació: Reintegració cromàtica il·lusionista amb aquarel·les i/o pigments al vernís.
MARC	Eliminació claus. Consolidació i fixació de les vores de despreniment. Neteja mecànica i química. Anivellament de les llacunes amb massilles de reintegració. Reintegració cromàtica il·lusionista amb aquarel·les i miques. Col·locació i muntatge del quadre al marc amb platines.

PROCÉS D'INTERVENCIÓ DEL QUADRE

Fixació de de la capa pictòrica per evitar més pèrdua.		Cola de pells al 5% en H₂O dest.
Desmuntatge del marc i desclavat del bastidor.		Alicates, tornavís
Neteja mecànica del suport de tela eliminant la pols i la brutícia que hi ha a la superfície. S'ha netejat l'espai entre tela i bastidor, traient pols i brutícia que deformaven la tela.		Aspiradora amb filtre Hepa (Starmix Zyklon), espàtula, paletina

Neteja mecànica i química de la fusta del bastidor per a eliminar pols i brutícia superficial amb paletina i després amb una solució aquosa i dissolvent.		paletina hisops H₂O dest. i alcohol (50:50)
Les proves que s'han realitzat de conductivitat i pH amb plaques de agarosa, conductímetre i pH-metre han donat uns resultats sempre molt semblants. S'ha optat per un buffer d'una conductivitat de 900 µs/cm i un pH 6.3. Neteja mecànica de la capa pictòrica. Neteja de la superfície de la policromia amb un sistema aquós, mitjançant el control del pH i la concentració iònica. S'ha pogut eliminar un vel grisós de pols i brutícia.		Agarosa Basic A8963,0100; aigua destil·lada, conductímetre, pH- metre buffer 6.3
Consolidació de la tela: S'han aplicat bandes de tensió i reforç totes les bandes. També s'ha muntat un llit flotant de tela de lli per suavitzar el moviment de la tela original i d'aquesta manera frenar la producció de clivellat. Tractament de les llacunes produïdes pels gavarrots amb el sistema de la microcirurgia tèxtil reteixint la tela amb fils de lli i borrisol, adherint-les amb una cola orgànica.		espàtula calenta (STEM A-3210 EC), microscopi, pinces tisoires, pinzell fi, microsoldador, adhesiu fórmula Heiber (cola d'esturió i midó de blat 1:1), tela organdí, Beva 371® i Ciclohexà (1:2), paper siliconat fusta, pesos

		
S'ha intentat a estabilitzar el bastidor original. Estava, però, tan inestable que s'ha optat de substituir-lo per un bastidor nou.		Bastidor (Barnart, Barcelona)
Muntatge de la tela al nou bastidor amb grapes inoxidables.		grapadora (Ràpid BX530) grapes inox. (10 cm) Ràpid
Aplanat de les cantonades amb humitat controlada i pesos. S'ha pogut minimitzar les deformacions. La deformació gran, a dalt a la dreta, no s'ha pogut eliminar del tot.		pesos, paper secant, fustes, H ₂ O
Anivellament de les zones de pèrdua de la capa pictòrica i de preparació amb estuc tradicional. Les vores s'han desestucat amb el mateix buffer utilitzat per a la neteja.		Cola de conill Lefranc&Bourgeois®, H ₂ O cola: 1:9 cola en H ₂ O desionitzada Massilla: 50 g d'H ₂ O cola, 80 g de carbonat càlcic, espàtula de guixaire buffer pH 6.3
Sistema de presentació: Reintegració cromàtica de les pèrdues de la capa pictòrica de manera il·lusionista amb aquarel·les.		Aquarel·les Winsor&Newton® pinzell de retoc, H ₂ O dest.; pintura Gamblins®, 2- Propanol

Aplicació d'una protecció preventiva de les falques perquè no puguin caure en el futur i danyar la tela.		Dremel® Stylo Model 2050, broca 1mm, cargols, volanderes, fil de lli d'enquadernació
Protecció del revers amb Tyvek, col·locant velcro d'1 cm d'amplada a tot el perímetre del marc.		Tyvek® 1622E i Velcro®

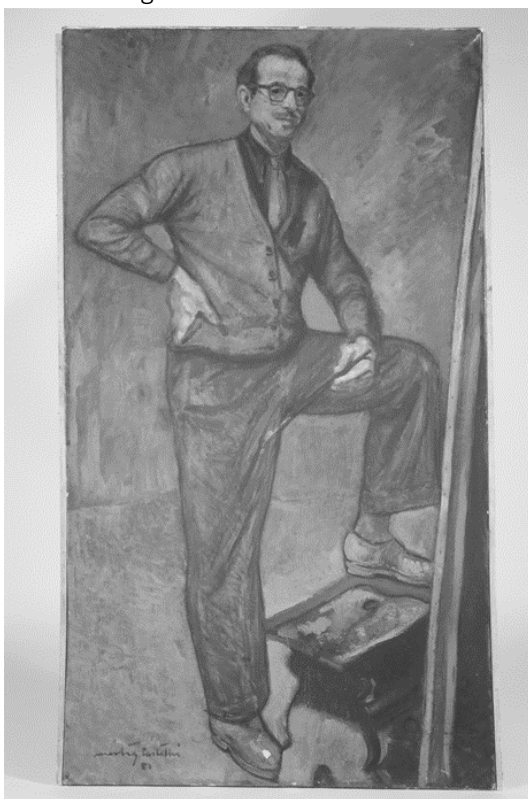
PROCÉS D'INTERVENCIÓ DEL MARC

S'ha optat per no tornar a clavar els llistons perquè estan guexos i fan tensió al bastidor.

FOTOGRAFIES UV, IR, LLUM RASANT

Fotografia amb llum ultraviolada

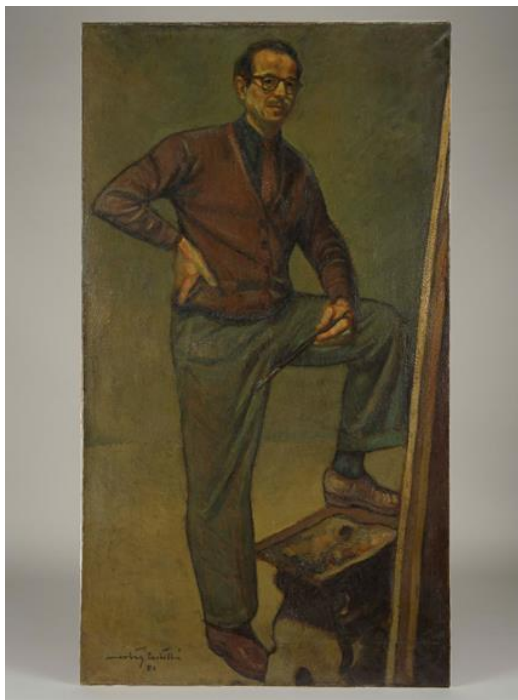
Fotografia amb llum infraroja

Fotografia amb llum rasant

FOTOGRAFIES ABANS - DESPRÉS

CONSELLS DE CONSERVACIÓ PREVENTIVA

HUMITAT RELATIVA: 40-55% (fluctuació màxima diària: 5%)

TEMPERATURA: 18-22°C (fluctuació màxima diària: 2°C)

IL·LUMINACIÓ: Màxim 200 lux, lliures de radiació infraroja i ultraviolada. En el cas que hi hagi presència de pigments laca orgànics sensibles a la llum, els nivells d'il·luminació haurien de reduir-se a 50 lux.

Com que l'efecte de la llum és acumulatiu i irreversible, és important disminuir els temps d'exposició tot el possible, així com els nivells d'il·luminància.

Barcelona, 04 de desembre de 2021

Teresa Schreibweis Torrents

Conservadora-restauradora de Béns Culturals